

Bölüm 9

DUYGUSAL ZEKÂ PUANLARININ OKUMA ALIŞKANLIĞINA SAHİP OLMA DURUMUNA GÖRE DEĞİŞİMİNİN İNCELENMESİ

İsmail Berat UZUN¹

Ahmet UĞUR²

GİRİŞ

İnsanların, kendi duygularını ve başkalarının duygularını gözlemleyip, bu duygularını eylemlerine ve düşüncelerine yön verirken kullanma becerisi olarak tanımlanan duygusal zekâ kavramını ilk kez Mayer ve Salovey (1990) ortaya atmıştır. Duyguları merkeze alan bir yaklaşım olarak görünse de duygusal zekâ fikri temelde, insanların bilişsel ve duygusal yapılarının etkin uyumuna dayanmaktadır (Mayer ve Salovey, 1993, s.435). Ardından Goleman (1995) yayınladığı “Duygusal Zekâ” isimli kitapta duygusal zekânın; sosyal ilişkileri yönetme, başarılı bir kariyer sahibi olma, sağlıklı aile ilişkileri kurma ve en temelde mutlu bir yaşam sürme konusunda kritik öneme sahip olduğunu ve genel kanının aksine IQ (intelligence quotient) kavramından daha önemli olduğunu, hayatta başarılı olmanın anahtarını bu iki zekâ türünün ahenk içinde çalışmasıyla gerçekleştirebileceğini ifade etmektedir. Çünkü, aynı zamanda duygusal zekâ sahip olduğumuz becerileri gerçek hayata nasıl daha iyi aktarabileceğimizin yordayıcısı konumundadır. Bu düşünceyi destekleyen, akademik anlamda birçok başarı yakalamış insanların aynı zamanda sosyal ilişkilerinde ve aile yaşamlarında aynı başarıyı gösteremediğine ilişkin bulgular vardır (Yeşilyaprak, 2001, s.142; Brackett vd., 2006, s.1398; Kavcar,2011, s.117-120).

Duygu, tüm insanların sıklıkla deneyimlediği bir süreçtir. Her insan bunu farklı şekillerde ve yoğunlukta yaşar. Bu duyguları amaca yönelik kullanabilmekle birlikte, duyguların yardımıyla işlevsel davranışlar ortaya koyabilen kişiler duygusal zekâ bağlamında “zeki” olarak tanımlanabilir. Duygusal zekâda

¹ Arş. Gör., Kapadokya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, berat.uzun@kapadokya.edu.tr

² Psikolojik Danışman, MEB Şanlıurfa Eyyübiye RAM, ahmettugur07@gmail.com

Akoğlu vd., 2014, s.635). İnsanların gelişimi için oldukça önemli olan bu etkinliğin, duygusal zekânın gelişimi için önemli olması bu araştırmanın sonuçları değerlendirildiğinde oldukça beklenen bir sonuçtur.

Duygusal zekâ düzeyine göre farklılaşma durumu incelenen bağımsız değişkenlerden biri de okunan kitap türüdür. Bu bağımsız değişkene göre duygusal zekâ puanların farklılaşma durumu Türkçe literatürde daha önce incelenmemiştir. Bulgulara göre katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%56) ağırlıklı olarak roman okumaktadır. Daha sonra ise en çok okunan kitap türü psikoloji (%20) olarak belirlenmiştir. Felsefe türünde kitap okuyan bireyler duygusal zekâ puanı en yüksek grubu oluştururken, en düşük duygusal zekâ puanına sahip grubu ise ağırlıklı olarak din kitabı okuyan bireyler oluşturmaktadır. Ancak din kategorisini işaretleyen 7(%3) birey bulunurken felsefe kategorisini işaretleyen 10(%5) birey bulunmaktadır. Daha sağlıklı verilere ulaşabilmek için geniş bir örneklemle araştırmanın tekrarlanması fayda vardır. Felsefe okurlarının duygusal zekâ puanlarının yüksek olması, ulaşılan örneklem dar olsa da üzerine araştırılmaya değer bir konu olabilir. Nitekim psikoloji ve tarih türünde kitap okuyan bireylerin duygusal zekâ düzeyleri görece diğer türlere göre daha yüksektir.

Katılımcılardan toplanan verilerden biri de kullandıkları okuma materyaliydi. Seçenekler e-kitap, süreli yayınlar, gazete ve kitaptan oluşmaktaydı. Katılımcıların %89'u kitap cevabını verdi. E-kitap okuyucuları %7'lik bir azınlığı oluşturdu. Öğeleri arasında bu kadar fark bulunan bir değişkene ait bulguların karşılaştırılması bilimsel açıdan uygun olmayacağı için bu değişkene ait verilere bu çalışmada yer verilmedi. E-kitap okuyucularının yaygınlaştığı düşünüldüğünde daha dengeli bir örneklemde bu kategorilerin karşılaştırılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Abdolrezaipoor, P., & Tavakoli, M. (2011). The Relationship between emotional intelligence and efl learners' achievement in reading comprehension. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 23, 1–13.
- Akoğlu, G., Ergül, C. ve Duman, Y. (2014). Etkileşimli kitap okuma: korunmaya muhtaç çocukların alıcı ve ifade edici dil becerilerine etkileri., *İlköğretim Online*, 13 (2), 622-639.
- Aksaçoğlu, A.G. ve Yılmaz, B. (2007). Öğrencilerin televizyon izlemeleri ve bilgisayar kullanmalarının okuma alışkanlıkları üzerine etkisi. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(1), 3-28.
- ALA (1978). Book reading and library usage: a study of habits and perceptions. New Jersey: Gallup.
- Altay, Ü. (2011). *Yöneticilerin duygusal zekâ düzeylerinin karar verme stillerine etkisi ve bir araştırma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Austin, E.J., Saklofske, D.H., Huang, S.H.S. ve McKenney, D. (2004). "Measurement of trait emotional intelligence: testing and crossvalidating a modified version of schutte et al.'s (1998) measure", *Personality and individual differences*, 36 (3): 555-562.
- Austin, E. Evans, R. Goldwater ve Potte, V. (2005). A Preliminary study of emotional intelligence, empathy and exam performance in first year medical students. *personality and individual differences*, (39) 1395-1405.
- Aysel, L. (2006). *Liderlik ve duygusal zekâ*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi.
- Bircan, İ. ve Tekin M. (1989). Türkiye'de okuma alışkanlığının azalması sorunu ve çözüm yolları, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22(1), 393-410.
- Brackett, M., Mayer J.D., Warner R.M. (2004). Emotional intelligence and the prediction of behavior. *personal. individ. differ.* (36) 1387-1402.
- Can, R., Türkyılmaz, M. Ve Karadeniz, A. (2010). Ergenlik dönemi öğrencilerinin okuma alışkanlıkları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3): 1-21.
- Çakar, U. ve Arbak, Y. (2004), "Modern yaklaşımlar ışığında değişen duygu-zekâ ilişkisi ve duygusal zekâ", *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6-3.
- Çetinkaya Ö. ve Alparslan A. M. (2011) Duygusal zekânın iletişim becerileri üzerine etkisi: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 16(1), 363-377.
- Dehkordi, B.M. & Bidabadi, F. S (2015). Relationship between Iranian Efl learners' reading strategy use and emotional intelligence. *international journal of foreign language teaching and research*, 3 (9), 36-43.
- Doğan, S. ve Şahin, V. (2007). Duygusal zekâ: tarihsel gelişimi ve örgütler için önemine kavramsal bir bakış. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16-1, 231-252
- Erdoğan, Y.M. (2008). Duygusal zekânın bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 62-76.
- Ghabanchi, Z., & Rastegar, R. E. (2014). The Correlation of IQ and emotional intelligence with reading comprehension. *Reading*, 14(2), 135-144.
- Goleman, D. (1995). *Duygusal zekâ*, (Çev.Banu Seçkin Yüksel), Varlık Yayınları 39. Baskı: 2014, İstanbul.
- Güllüce, A. Ç. ve İşcan, Ö. F. (2010). Mesleki tükenmişlik ve duygusal zekâ arasındaki ilişki. *Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 5 (2): 7-29.
- Gürbüz, S. ve Yüksel, M. (2008). Çalışma ortamında duygusal zekâ: iş performansı, iş tatmini, örgütsel vatandaşlık davranışı ve bazı demografik özelliklerle ilişkisi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 9 (2), 174- 190.
- İşmen, A. E. (2001). Duygusal zekâ ve problem çözme. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. (13), 111-124.
- İşmen, A. E. (2004). Duygusal Zekâ ve Aile İşlevleri Arasındaki İlişki. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(11), 55-75.
- Kalburan, Ç. (2014). E-kitap çağı ve Türkiye'de E-kitap sektörü. *PIBYD-Pamukkale İşletme ve Bilişim Yönetimi Dergisi*, 1 (1), 24-35.
- Kavcar, B. (2011). *Duygusal Zekâ ile Akademik Başarı ve Bazı Demografik Değişkenlerin İlişkileri: Bir Devlet Üniversitesi Örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Ma' rquez, P. G.-O., Martı'n, R. P., and Brackett, M. A. (2006). Relating Emotional Intelligence to Social Competence and Academic Achievement in High School Students. *Psicothema*, 18, 118-123.
- Mayer, D.J. and Salovey, P. (1993). "The Intelligence of Emotional Intelligence" *Intelligence*, 17, 433-442.
- Newsome, S.; Day, L. A; Catano, M. V. (2000). "Assessing the Predictive Validity of Emotional Intelligence" *Personality and Individual Differences*, 29, 1005-1016.
- Nikolaou , I. Tsaousis, I.(2002). Emotional Intelligence in the Workplace: Exploring Its Effects on Occupational Stress and Organizational Commitment. *International Journal of Organizational Analysis*.. 10(4), .327-342.
- Odabaş, H., Odabaş, Z.Y. ve Polat C. (2008). Üniversite öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı: Ankara Üniversitesi Örneği. *Bilgi Dünyası*, 9(2), 431-465.
- Ogurlu, Ü. (2014). Üstün Zekâlı ve Yetenekli Öğrencilerin Okuma İlgisi, Tutumu ve Eleştirel Okuma Becerileri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 15(2), 29-41.
- Pala, A. (2008). Öğretmen Adaylarının Empati Kurma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. (1) 23.
- Rey, L., Extremera, N., Pena, M. (2011). Perceived emotional intelligence, self-esteem and life satisfaction in adolescents. *Psychosocial intervention*, (20) 227-234.
- Saeidi, M., & Yusefi, M. (2008). The Relationship between efl learners' emotional intelligence and critical reading. *the journal of applied linguistics*, 1(1), 134-161.
- Sağlamtuñ, T. (1990). Türkiye'de üniversite kütüphanecilik bölümle-rinin 4. sınıf öğrenci-lerinin özgür (boş) zaman ders dışı okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. *Türk Kütüphaneciliği*, 4(1), 3-21.
- Salovey P. and Mayer J.D. (1990). Emotional intelligence. *imagination, cognition and perso-nality*, (9) 185-211.
- Schutte, N.S., Malouff, J.M., Hall, L.E., Haggerty, D.J., Cooper, J.T., Golden, C.J. ve Dorn-heim, L. (1998). "Development and validation of a measure of emotional intelligence" *Personality and individual differences*, 25 (2): 167-177.
- Somuncuoğlu, D. (2005). Duygusal zekâ yeterliliklerinin kuramsal çerçevesi ve eğitimdeki rolü. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 269-293.
- Soydan, E. (2012). E-kitap teknolojisi ve basılı kitabın geleceği. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 389-399.
- Tanju, E. H. (2010) "Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bakış", *Aile ve Toplum*, 6 (21), 30-39
- Tatar, A., ve Tok, S., Saltukoğlu G. (2011). Gözden geçirilmiş schutte duygusal zekâ ölçeği-nin Türkçeye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Klinik Psikofar-makoloji Bülteni* 21(4), 325- 338.
- Tuğrul, C. (1999). Duygusal zekâ. *Klinik Psikiyatri* (1), 12-20.
- Üncü, S. (2007). *Duygusal zekâ ve evlilik doyumu ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yesilyaprak, B. (2001). Duygusal zeka ve eğitim açısından doğurguları. *Kuram ve Uygulama-da Eğitim Yönetimi*. 7 (25), 139-146.